

Γράμμα του Προέδρου της ΕΚΕ

Ηχωκαρδιογραφία-Ηχώκαρδιογραφία ή Ηχοκαρδιογραφία

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ

2η Καρδιολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσοκομείο «Αττικόν», Αθήνα

Υπολογίζεται ότι άνω των 50.000 Ελληνικών λέξεων έχουν υιοθετηθεί από την Αγγλοσαξωνική επιστημονική βιβλιογραφία. Οι λέξεις αυτές όταν επανεισάγονται στην Ελληνική βιβλιογραφία αποδίδονται άλλοτε με μεγάλη και άλλοτε με μικρότερη επιτυχία. Η ελληνοποίηση των ξενόγλωσσων λέξεων πολλές φορές δεν εκφράζει το ακριβές νόημα στη σύγχρονη Ελληνική γλώσσα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η θαλασσαιμία, ο δυσσυγχρονισμός ή δυσρρυθμία, όπου η ακριβής ελληνική απόδοση θα πρέπει αντίστοιχα να είναι η Μεσογειακή αναιμία, ο ασυγχρονισμός, η αρρυθμία. Η έννοια της θαλασσαιμίας στα Ελληνικά σηματοδοτεί αίμα στη θάλασσα ή θάλασσα στο αίμα. Ο δυσσυγχρονισμός σηματοδοτεί δυσχέρεια στο συγχρονισμό, ενώ η δυσρρυθμία αντίστοιχα υποδηλώνει δυσκολία στη διατήρηση του ρυθμού και όχι άρρυθμο σφυγμό. Κατ' επέκταση ακόμα και η ορθή γραφή ή η σύνταξη πολλές φορές σηματοδοτούν πλήρη μεταβολή της έννοιας. Είναι χαρακτηριστικό ότι ένα κόμμα πριν ή μετά ένα «ου» σημαίνει εντελώς διαφορετική έννοια. «*Ηξεις αφήξεις ου εν πολέμω θνίξεις*» έλεγε το μαντείο των Δελφών στο χρησμό του. Δηλαδή θα χάσεις ή δεν θα χάσεις τη ζωή σου στον πόλεμο έλεγε το μαντείο εξαρτιόταν από το που θα ετοποθετείτο το κόμμα.

Άραγε, διερωτάται ο καλόπιστος, πόσο σημαντικό γεγονός είναι το να είναι κάποιος τυπολάτρης στο λόγο; Μήπως πρόκειται για υπερβολή που ισодυναμεί με βυζαντινολογία και ανόητη τυπολατρεία ή μήπως υποκρύπτει κάτι σοβαρότερο; Την απάντηση δίνει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης.¹

Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης αρχίζει το κατά Ιωάν-

νη ευαγγέλιο με τη φράση «*Εν αρχή ην ο λόγος και λόγος ην προς τον Θεόν και Θεός ην ο λόγος*». Ο Θεός και ο λόγος κατά τον Ιωάννη είναι ταυτόσημες έννοιες γιατί εκφράζουν την σκέψη και την λογική που συνιστούν το ουσιαστικό γνώρισμα της δημιουργίας. Και αυτό λέγεται από ένα μεγάλο θεολόγο και όχι από ένα αμφισβητία της θείκης οντότητας.

Ανάλογες περιπτώσεις επιτυχούς απόδοσης της βασικής επιστημονικής έννοιας υπάρχουν αναμφισβήτητα πολλές στην Καρδιολογία. Χαρακτηριστική είναι η απόδοση στα Ελληνικά του όρου Echocardiography και των παραγώγων του, όπως Echo-studies, Echo-data, Echo-Alaska κλπ.

Βασικός πρωταγωνιστής της υιοθέτησης του όρου Echo υπήρξε ο Harvey Feigenbaum² ο οποίος επίσημα το καθιέρωσε στην πρώτη μονογραφία του το 1972 και μετέπειτα στις πολλαπλές εκδόσεις του συγγραμμάτος του. Ο Feigenbaum εξηγεί γιατί υιοθέτησε τον όρο echo αντί του όρου ultrasound ή sound που ενδεχομένως θα μπορούσαν να είχαν χρησιμοποιηθεί με περισσότερη ή λιγότερη επιτυχία. Η μέθοδος της μονήρους δέσμης υπερήχων (M- mode) καταγράφει κατά βάση τη συνάρτηση με τον χρόνο, ενώ η διδιάστατη και τριδιάστατη υπερηχογραφία μελετά κατά βάση τη λειτουργική και ανατομική δομή της καρδιάς σε πραγματικό χρόνο. Άλλωστε το ίδιο πράττουν εξ' ίσου επιτυχώς και οι άλλες απεικονιστικές μέθοδοι όπως η αξονική ή η μαγνητική τομογραφία.

Από πλευράς γραμματικής:³

Μελετώντας την Ελληνική γραμματική προκύπτει σαφώς ότι όλα τα τριτόκλιτα παράγωγα προκύπτουν από τη ρίζα της λέξεως που εκφράζεται στη

γενική και όχι στην ονομαστική. Προκειμένου π.χ. για τη λέξη η ηχώ, της ηχούς, η ρίζα της λέξεως είναι ήχο και κατά συνέπεια όλα τα παράγωγά της όπως το ηχοκαρδιογράφημα θα έπρεπε να αναγράφονται με ο (όμικρον), υπό μία όμως βασική προϋπόθεση. Ότι πρέπει να αποδίδεται η ορθή έννοια και όχι η σωστή γραμματική γραφή να δημιουργεί σύγχυση εννοιολογική.

Κλασικό παράδειγμα αποτελεί η λέξη αργοναυτική εκστρατεία που παράγεται από τη λέξη η Αργώ της Αργούς. Όμως η έννοια των λέξεων αργοναυτική εκστρατεία δεν δημιουργεί εννοιολογική σύγχυση με καμία άλλη λέξη.

Αντίθετα, οι λέξεις της Ελληνικής γλώσσας ηχομόνωση, ηχοληψία, ηχογραφία σημαίνουν αντίστοιχα μόνωση του ήχου, λήψη του ήχου, καταγραφή ή εγγραφή των ήχων. Κατά συνέπεια η απόδοση της λέξεως ηχοκαρδιογραφία και των παραγώγων της (ηχο-δεδομένα, ηχο-μελέτες, Ηχο Alaska κλπ.) ουδόλως αποδίδουν την έννοια της ηχούς, δηλαδή της ανακλάσεως. Εν προκειμένω καταφεύγουμε και πάλι στη γραμματική. Η γραμματική για κάθε κανόνα της, προβλέπει εξαιρέσεις όταν με την εφαρμογή του κανόνα δεν αποδίδεται το ακριβές νόημα. Π.χ. η λέξη ηωσινόφιλο και τα παράγωγά της, σύμφωνα με τον γραμματικό κανόνα θα έπρεπε να αναγράφεται

ως ηωσινόφιλο, το ο με όμικρον. Εν τούτοις η λέξη αυτή εξαιρείται από τον κανόνα προκειμένου να αποδοθεί η ροδόχρους απόχρωση της χρωστικής ηωσίνης, την οποία προσλαμβάνουν τα ηωσινόφιλα και εξ αυτών λαμβάνουν το χαρακτηριστικό χρώμα της αυγής, η οποία στη γλώσσα του Ομήρου αποκαλείται «ηώ». Και για τον λόγο αυτό ακριβώς η λέξη ηωσινόφιλο αναγράφεται με ω (ωμέγα).

Για τον ίδιο λόγο και η Ηχοκαρδιογραφία ανήκει στη γραμματική εξαίρεση προκειμένου να αποδοθεί ορθά εννοιολογικά, όπως ακριβώς συμβαίνει με την ηωσινοφιλία.

Έκτρινα σκόπιμο να αναλύσω πλήρως το θέμα προκειμένου να αποφευχθεί η οποιαδήποτε σύγχυση όσον αφορά τη διάκριση της ουσίας από τον τύπο της αναγραφής του όρου Ηχοκαρδιογραφία ή Ηχώκαρδιογραφία απεικονίζοντας με ακρίβεια τον πρωτογενή όρο Echocardiography.

Βιβλιογραφία

1. Κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο.
2. Harvey Feigenbaum. Echocardiography 1972. Henry Kimpton Publishers. London.
3. Τζάτζανος. Γραμματική της νέας Ελληνικής (απλής καθαρεύουσας) 1945. Εκδόσεις Κακουλίδη, Αθήνα.